

MEER RUIMTE VOOR LEERLINGEN

Geslaagde transformatie RSG 't Rijks Bergen op Zoom

Het oudste en monumentale deel van 't Rijks luidt het begin in van een functionele en technische transformatie van de hele school. Onderwijskundig was de school vanuit het ervaringsgericht leren al op orde, maar de bestaande ruimte begon aan alle kanten te knellen. De eerste proeve levert een verrassend dynamische leer- en werkomgeving voor de eerste klassen op. ▶

RSG 't Rijks biedt als ontmoetingsschool ruimte aan ruim 2.400 leerlingen voor opleidingen van mavo, havo, atheneum en gymnasium. De leerlingen kunnen deze opleidingen combineren met tweetalig onderwijs, technasium, ondernemerschap, kunst & cultuur, (top)sport en vooropleidingen voor muziek, dans, theater en beeldende kunst. Recent is de transformatie van het oudste deel van de school afgerond, dat in 1882 als HBS werd gebouwd. In de loop van de jaren is de school verschillende keren uitgebreid; de eerste begin 1900, vervolgens in de jaren 50 en de laatste zo'n tien jaar geleden. Daardoor ontstond een bijzondere H-vorm met ruimte voor een omsloten plein in het midden van de gebouwdelen. Over het proces en het resultaat van de eerste transformatie praten rector Leon de Rond en stafmedewerker facilitaire zaken Lilian van Tiggelen met architect Richard van Rijen van VVR Architecten en Onderwijsinrichtingsspecialist Robert Aret van Presikhaaf Schoolmeubelen. Leon: "Ik vind dat je de geschiedenis van de school mag laten zien. Daarom is nieuwbouw voor ons geen optie, maar je wilt wel dat het onderwijs goed gefaciliteerd wordt. We zijn bewust met het oudste deel begonnen, dat de status van Rijksmonument heeft. Het was zowel functioneel als technisch

sterk verouderd. We wilden dit gebouwdeel ook gebruiken om meer ruimte aan onze leerlingen van het basisonderwijs te geven. Hier is de school ooit begonnen en hier begin je als je net van de basisschool komt; een mooie gedachte. Deze school is ontstaan uit het 19^e-eeuwse denken en ontwikkelt zich naar een vorm waarbij de leerling de eigen leerroute vormgeeft en de docent daarbij helpt. Vanuit onze visie zijn we al jaren bezig het onderwijs te flexibiliseren en te personaliseren en natuurlijk ervaar je dan dat de ruimte begint te

"We vinden ervaringsgericht leren belangrijk en dat doen we door de wereld naar binnen te brengen"

knellen. Wij willen onze leerlingen helpen om hun talenten te ontwikkelen en dat kan hier op heel veel gebieden, van kunst, sport en bewegen tot wetenschap en techniek en internationalisering. Daar hoort een uitdagende leeromgeving bij."

COÖPERATIEF LEREN

"Ons onderwijsconcept is vooral geënt op coöperatief leren met een gepersonaliseerd tintje," legt Leon uit, "we vinden ervaringsgericht leren belangrijk en dat doen we door de wereld naar binnen te brengen; leerlingen werken voor echte opdrachtgevers en zijn met vraagstukken over de wereld en het klimaat bezig. Daarmee leren ze op het eigen gedrag te reflecteren. Natuurlijk bieden we ook een degelijke basis met vakken als de talen, wis- en natuurkunde, waar ze gemiddeld drie dagen per week mee bezig zijn. In deze tijd van corona missen onze leerlingen het om elkaar te ontmoeten en samen aan het werk te zijn. De leerkracht kan prima online lesgeven en je kunt online ook goed in groepjes werken en aan de klas presenteren, maar echte interactie is beter en leuker. Het gepersonaliseerde leren zie ik wel digitaal worden. Ze krijgen vanuit de methode zo snel feedback vanuit

vlnr Richard van Rijen, Robert Aret, Lilian van Tiggelen en Leon de Rond

de computer, dat lukt een docent nooit. Het creërende leren blijft op school alsook het coachen naar het goede niveau. Maar zelfs in deze tijd leren kinderen veel, we weten alleen nog niet wat. Ik zie bijvoorbeeld dat ze voor zichzelf opkomen. Zo vond een aantal leerlingen dat de toetsweek te snel kwam. Er waren nog te veel vragen over de stof en ze hadden tijd nodig om weer te acclimatiseren. Daarmee participeren ze in de organisatie van het onderwijs. Dat vind ik sterk.”

GESCHIEDENIS ZICHTBAAR

Richard: “Ik zag meteen de potentie van dit gebouw. Het geheel is een verzameling gebouwen waarbij de vernieuwde hoofdentree de laatste grote ingreep was. Het oude deel grenst aan die entree, maar was op een onlogische manier verbonden. De bovenste verdieping van het oude deel was prachtig, maar vooral in gebruik als archief en rommelzolder met hier en daar wat getimmerde lokaaltjes. De hoofdstructuur bestond uit allemaal gesloten cellen, met op de verdiepingen lange gesloten donkere gangen met aan weerszijden lokalen; daar was sinds 1882 niets meer aan veranderd. Ik heb het hele gebouw open gemaakt met respect en behoud van het monumentale karakter en toch grote lichte ruimten gecreëerd. Op de zolder hebben we een volwaardige extra verdieping gemaakt met een nieuwe trappenpartij en een lift. Deze mooie hoogte krijg je in nieuwbouw nergens meer, dus ik heb hem helemaal benut. Tussen telkens twee lokalen hebben we nissen gemaakt waar je geconcentreerd of in groepen kunt werken.” Leon knikt: “We zochten een architect die mee kon denken in onze visie op onderwijs. Ik vond goede ideeën belangrijker dan alleen referenties. In Etten-Leur had Richard een heel mooi ontwerp gemaakt dat ons aansprak.”

GENTLE TOUCH

Lilian: “Veel leerlingen reizen elke dag ver om hier te komen en vaak willen ze na schooltijd nog even blijven werken of chillen. In de mediatheek kunnen

ze stil werken en in de aula hun brood opeten, maar we misten een goede ruimte. Kenmerk van onderzoekend en ondernemend leren is dat leerlingen graag samen aan een project willen werken.” Richard: “En daar hebben we onder andere de zolder voor gebruikt; we hebben de ruimte opengelaten en mooie zichtlijnen gecreëerd. Er valt prachtig licht vanuit het noorden en de bestaande dakkapellen en we gebruiken kunstlicht om het aan te vullen. Wij hebben de hoofdkleuren van alle ruimtes bepaald en daar heeft interieurarchitect Annemieke Tijsseling van Presikhaaf Schoolmeubelen met haar inrichtingstekeningen mooi op ingespeeld. Als voorbeeld hebben wij de vloeren van de lokalen en leerpleinen bepaald, met een mooie afwisseling van marmoleum en een warme parketprint. Annemieke heeft daar weer tapijten op bedacht die in kleur mooi aansluiten maar tevens plekken aanduiden in het grote geheel. De ruimte is transparant en open, maar het geluid is erg goed.” Robert vult aan: “In de zolderruimte hebben we voor verschillende soorten hoge en lage meubels, statafels of juist lekkere banken gekozen en zelfs voor stoelfietsen. Het is een omgeving die leerlingen uitdaagt om actief aan de slag te gaan. De achterliggende idee is dat de verschillende elementen stimuleren om te bewegen; wanneer je met z’n allen iets met plezier doet leidt dat tot een veel beter resultaat.” In de verschillende lokalen die grenzen aan de open werkruimte zie je telkens andere opstellingen van driehoekstafels met centraal een tafel voor instructie aan enkele leerlingen en apart een kleine werkplek voor de docent. Richard: “En omdat er een open verbinding is met de gang, het aangrenzende lokaal via een doorzicht in de muur en de twee ruimten voor docenten is er natuurlijk toezicht.” Leon knikt: “In zo’n open ruimte waarin je kunt werken en ontspannen moet je afspraken met elkaar maken, zodat het werkbaar blijft. Wanneer je je verwachtingen naar elkaar uitspreekt heb je geen muren nodig. Dat is geweldig om te ervaren. Deze eerste transformatie bevalt op alle gebieden goed en van daaruit gaan we de komende jaren de school verder aanpakken.”

▶ Kijk voor meer informatie op www.schoolmeubelen.com.

PROJECTINFORMATIE

Project

Transformatie eerste fase van RSG 't Rijks in Bergen op Zoom

Opdrachtgever

Stichting RSG 't Rijks

Inrichting

Presikhaaf Schoolmeubelen

Interieurarchitect

Annemieke Tijsseling - Presikhaaf Schoolmeubelen

Onderwijsinrichtingsspecialist

Robert Aret - Presikhaaf w

Architect

Richard van Rijen - WR Architecten

Aannemer

Bouwgroep Schrijver

Akoestiek

Ecophon

BVO

3.000 m²

Ingebruikname

1 maart 2021

Stichtingskosten

€ 5 mio excl. btw (inclusief renovatie, restauratie, onderhoud en inrichting)